

1 Dowody z Pisma Świętego

Świadectw biblijnych na bóstwo Jezusa jest bardzo dużo. Nie sposób tu przytoczyć wszystkich, dlatego ograniczę się do omówienia ich rodzajów i podania kilku przykładów dla każdego z nich.

1.1 Wypowiedzi bezpośrednie

Biblia mówi o boskości Chrystusa wprost:

*Wiemy także, iż Syn Boży przyszedł i obdarzył nas zdolnością umysłu, tak iż poznajemy Prawdziwego. Jesteśmy w prawdziwym Bogu, w Synu Jego, Jezusie Chrystusie. **On zaś jest prawdziwym Bogiem i Życiem wiecznym**¹ (1 J 5,20).*

Inne przykładowe fragmenty:

*Chcę bowiem, abyście wiedzieli, jak wielką walkę toczę o was, o tych, którzy są w Laodycei, i o tych wszystkich, którzy nie widzieli mnie osobiście, aby ich serca doznały pokrzepienia, aby przez miłość wyuczeni, [osiągnęli] pełnię zrozumienia, w całym jego bogactwie, i głębsze poznanie tajemnicy Boga – Chrystusa. **W Nim wszystkie skarby mądrości i wiedzy są ukryte** (Kol 2,1-3).*

*Boga nikt nigdy nie widział, lecz **jednorodzony Bóg**, który jest na łonie Ojca, objawił go (J 1,18).*

Na początku było Słowo,

a Słowo było u Boga,

i Bogiem było Słowo.

Ono było na początku u Boga.

Wszystko przez Nie się stało, a bez Niego nic się nie stało, [z tego], co się stało. (...)

Na świecie było [Słowo], a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał.

Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli. (...)

I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy (J 1,1-3.10-11.14).

*Do Syna zaś: Tron Twój, **Boże**, na wieki wieków, berło sprawiedliwości berłem królestwa Twego (Hbr 1,8).*

*(...) poucza nas, abyśmy wyrzekłszy się bezbożności i żądz światowych, rozumnie i sprawiedliwie, i pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i objawienia się **chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa** (Tyt 2,12-13).*

*Szymon Piotr, sługa i apostoł Jezusa Chrystusa, do tych, którzy **dzięki sprawiedliwości Boga naszego i Zbawiciela, Jezusa Chrystusa**, otrzymali wiarę równie godną czci jak i nasza (...) (1 P 1,1).*

1.2 Zapowiedzi starotestamentowe

Proroctwa starotestamentowe mówią o Jezusie jako o Bogu. Nie sposób wymienić tu wszystkich, stąd tylko kilka przykładów:

1. W Ewangelii Jana znajdujemy odwołanie do proroctwa o Jezusie u Izajasza:

*Chociaż jednak uczynił On wobec nich tak wielkie znaki, nie uwierzyli w Niego, aby się spełniło słowo proroka Izajasza, który powiedział: **Panie, któż uwierzył naszemu głosowi? A ramię Pańskie komu zostało objawione?***

*Dlatego nie mogli uwierzyć, że znów powiedział Izajasz: **Zaślepił ich oczy i twardymi uczynił ich serca, żeby nie widzieli oczami oraz nie poznali sercem i nie nawrócili się, ażebym ich uzdrowił. Tak powiedział Izajasz, ponieważ ujrzał chwałę Jego i o Nim mówił (J 12,37-41).***

Jaki fragment Izajasza ewangelista ma na myśli? Odpowiedź nie jest trudna – chodzi o wizję z 6 rozdziału Księgi Izajasza:

*W roku śmierci króla Ozjasza ujrzałem Pana zasiadającego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię. (...) I wołał jeden do drugiego: **Święty, Święty, Święty jest***

¹ Fragment ten bywa reinterpretowany przez antytrynitarystów sugerujących, iż zakończenie zdania nie odnosi się do Chrystusa – jednak takiemu pogładowi przeczą choćby wersety J 11,25 oraz J 14,6, w których Jezus sam siebie nazywa „życiem”.

Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały. (...) I powiedziałem: Biada mi! Jestem zgubiony! Wszak jestem mężem o nieczystych wargach i mieszkam pośród ludu o nieczystych wargach, a oczy moje oglądały Króla, Pana Zastępów! (Iz 6,1.3.5)

Otóż w obu miejscach wyróżnionych przeze mnie w cytacie tłustą czcionką, w oryginale znajduje się Tetragram – Jahwe, wyłączone imię Boga!

2. Inny przykład: w Nowym Testamencie wielokrotnie pojawia się obraz Chrystusa – małżonka Kościoła. By nie być gołosłownym, dwa cytaty:

Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo, aby samemu sobie przedstawić Kościół jako chwalebny, nie mający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany. Mężowie powinni miłować swoje żony, tak jak własne ciało. Kto miłuje swoją żonę, siebie samego miłuje. (...) Tajemnica to wielka, a ja mówię: w odniesieniu do Chrystusa i do Kościoła (Ef 5,25-28.32).

I przyszedł jeden z siedmiu aniołów, co trzymają siedem czas napęcznionych siedmiu plagami ostatecznymi, i tak odezwał się do mnie: Chodź, ukażę ci Oblubienicę, Małżonkę Baranka. I uniósł mnie w zachwyceniu na górę wielką i wyniosłą, i ukazał mi Miasto Święte – Jeruzalem, zstępujące z nieba od Boga (...) (Ap 21,9-10).

Tymczasem w Księdze Izajasza czytamy:

Śpiewaj z radości, nieplodna, która nie rodziłaś, wybuchnij weselem i wykrzykuj, która nie doznałaś bólów porodu! Bo liczniejsi są synowie porzuconej niż synowie mającej męża, mówi Pan (...). Bo małżonkiem twoim jest twój Stworzyciel, któremu na imię – Pan Zastępów; Odkupicielem twoim – Święty Izraela, nazywają Go Bogiem całej ziemi. Zaiste, jak niewiastę porzuconą i zgnębioną na duchu, wezwał cię Pan (Iz 54,1.5-6a).

Znów wyrazy wyróżnione oddane są w oryginale imieniem Boga Jahwe. Jest to o tyle ważne, że „Małżonkę Baranka” z Ap 21,9-10 i małżonkę Jahwe z Iz 54 łączy w swoim liście odwołujący się do tego fragmentu Księgi Izajasza Paweł:

Natomiast górne Jeruzalem cieszy się wolnością i ono jest naszą matką. Wszak napisane jest: Wesel się, nieplodna, która nie rodziłaś, wykrzykuj z radości, która nie znałaś bólów rodzenia, bo więcej dzieci ma samotna niż ta, która żyje z mężem (Gal 4,26-27).

1.3 Jezus określa się imieniem Boga JESTEM (Jahwe)

W poprzednim rozdziale podałem przykłady tego, że Stary Testament określa Jezusa imieniem Jahwe (*Jestem* lub *Ja Jestem*). Zaskakujące jest jednak, że również Jezus nazywa się tym imieniem. Oczywiście nie chodzi o sytuacje, gdy Jezus używał wyrażenia „ja jestem” w jego „zwykłym” znaczeniu. Wyrażenie „ja jestem” jest częste w mowie potocznej, wielokrotnie potocznie używał go sam Jezus (np. Mt 20,15: *Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry?* albo Łk 34,29: *Popatrzcie na moje ręce i nogi: to Ja jestem* oraz inne postacie z Ewangelii (np. anioł Gabriel – Łk 1,19: *Odpowiedział mu anioł: Ja jestem Gabriel*). Absurdem byłoby kojarzenie ich za każdym razem z imieniem Jahwe. Jest to zasadne tylko w kilku wypadkach, gdy konstrukcja gramatyczna i okoliczności wypowiedzi (a zwłaszcza reakcja słuchaczy) na to wskazują. Tu zamierzam omówić właśnie kilka takich przypadków:

1. Ewangelia wg św. Jana, rozdział 8:

Kiedy Żydzi pytają Jezusa *Kimże ty siebie czynisz?* (J 8,53b), Jezus powołuje się na to, że jest synem Boga Ojca. Swą wypowiedź na ten temat kończy słowami *Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Zanim Abraham stał się, JA JESTEM* (J 8,58b). Zdanie to jest przedziwne, bowiem łamie reguły gramatyki – gdyby miało to być proste oświadczenie, że Jezus żył wcześniej niż Abraham, w miejscu tym musiałoby się pojawić stwierdzenie „Zanim Abraham stał się, JA BYŁEM”. Jezus jednak nawiązuje tu do

starotestamentalnego imienia Boga „Jahwe” (czyli właśnie „JA JESTEM”), podkreślającego istnienie jako element natury Boga. Słuchający Go Żydzi nie mają zresztą wątpliwości co do znaczenia tej konstrukcji słownej, będącej dla nich bluźnierstwem; świadczy o tym ich reakcja: *Porwali więc kamienie, aby rzucić w Niego* (J 8,59) Kamienowanie było karą za bluźnierstwo wobec imienia Bożego (Kpł 24,16², patrz też” 24,11-14 oraz Kpł 24,23). Co ciekawe, wcześniej, podczas tej samej wymiany zdań, Jezus jeszcze dwukrotnie używa podobnego zwrotu: *Powiedziałem wam, że pomrzecie w grzechach swoich. Jeżeli bowiem nie uwierzycie, że JA JESTEM, pomrzecie w grzechach waszych* (J 8,24). Zdanie to, jeśli przyjęć potoczne znaczenie słów „ja jestem” nie ma sensu; Jezus musiałby sądzić, iż Żydzi nie wierzą w Jego istnienie. Wygląda na to, że mowa nie tyle o istnieniu Jezusa, co o jego naturze. Takie rozumienie potwierdza kolejne zdanie: *Rzekł więc do nich Jezus: Gdy wywyższycie Syna Człowieczego, wtedy poznacie, że JA JESTEM i że Ja nic sam z siebie nie czynię, ale że mówię to, czego Mnie Ojciec nauczył.* (J 8,28).

2. Mowa Jezusa przed Ostatnią Wieczerzą:

„Dziwna” konstrukcja gramatyczna ze słowami „Ja Jestem” powtórzy się w wypowiedzi Jezusa do uczniów po umyciu nóg przed Paschą: *Już teraz, zanim się to stanie, mówię wam, abyście, gdy się stanie, uwierzyli, że JA JESTEM* (J 13,19).

Co mógłby mieć na myśli? Czyżby przypuszczał, że uczniowie wątpią w Jego istnienie?

3. Pojmanie Jezusa w Getsemani

To powiedziawszy, Jezus wyszedł z uczniami swymi za potok Cedron. Był tam ogród, do którego wszedł On i Jego uczniowie. Także i Judasz, który Go wydał, znał to miejsce, bo Jezus i uczniowie Jego często się tam gromadzili. Judasz, otrzymawszy kohortę oraz strażników od arcykapłanów i faryzeuszów, przybył tam z latarniami, pochodniami i bronią. A Jezus wiedząc o wszystkim, co miało na Niego przyjść, wyszedł naprzeciw i rzekł do nich: «Kogo szukacie?» Odpowiedzieli Mu: «Jezusa z Nazaretu». Rzekł do nich Jezus: «Ja jestem». Również i Judasz, który Go wydał, stał między nimi. Skoro więc rzekł do nich: «Ja jestem», cofnęli się i upadli na ziemię (J 18,1-6).

Zagadka – przyszli Go pojmać. Cała kohorta oraz dodatkowo strażnicy *z latarniami, pochodniami i bronią*. Naprzeciw nim wychodzi Jezus. Gdy mówi *Ja jestem*, cała ta gromada uzbrojonych ludzi cofa się i pada na ziemię. To nie była reakcja na widok samego Jezusa (wiedzieli, po kogo idą, trudno by szli z założeniem oddania Mu pokłonu), ale na krótkie dwa słowa *Ja jestem*. Świadczy o tym zresztą wyraźnie słowo „skoro” w wierszu 6: *Skoro więc rzekł do nich: «Ja jestem», cofnęli się i upadli na ziemię*. Mimo że ci ludzie przybyli, by aresztować Jezusa i w niego nie wierzyli, upadli na ziemię przed imieniem Boga, którym się przedstawił.

Powyższe wyjaśnia, dlaczego Nowy Testament każe wierzyć w **Imię** Jezusa:

Kto wierzy w Niego, nie podlega potępieniu; a kto nie wierzy, już został potępiony, bo nie uwierzył w imię Jednorodzonego Syna Bożego (J 3,18).

Co więcej, gdyby Jezus nie miał prawa do imienia Jahwe, bluźnierstwem byłyby słowa o Nim z Dziejów Apostolskich: *„I nie ma w żadnym innym zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, przez które moglibyśmy być zbawieni* (Dz 4,12). Niemożliwym byłoby też stwierdzenie z Listu do Filipian 2,9, że imię Jezusa jest *ponad wszelkie imię*.

1.4 Pismo przypisuje Jezusowi czyny Boga

Znów tylko dwa przykłady spośród wielu:

1. Stworzenie

W Liście do Kolosan czytamy o Jezusie:

(...) w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy to Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone (Kol 1,16).

Myślę, że wszyscy pamiętają, jak brzmi pierwsze zdanie w Biblii:

² *Ktokolwiek bluźni imieniu Pana, będzie ukarany śmiercią. Cała społeczność ukamieniuje go. Zarówno tubylec, jak i przybysz będzie ukarany śmiercią za bluźnierstwo przeciwko Imieniu* (Kpł 24,16).

Na początku **Bóg stworzył** niebo i ziemię (Rdz 1,1)³.

2. Wybawienie Żydów z Egiptu

W Liście Judy czytamy, iż Jezus wyprowadził Żydów z Egiptu:

zapierają się naszego jedynego Władcy i Pana, Jezusa Chrystusa. A chcę przypomnieć wam, którzy raz na zawsze wszystko wiecie, że Pan wybawił wprawdzie lud z ziemi egipskiej, ale następnie wytracił tych, którzy nie uwierzyli (Jud 1,4-5).

A przecież wiemy, że uczynił to Bóg:

Ja jestem Pan, Bóg twój, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej, z domu niewoli (Wj 20,2).

Tablica ze skóry z tetragramem Imienia Bożego (umieszczana w synagogach w miejscu, w którym znajduje się przewodniczący zgromadzeniu). Nazwa *Sziwiti* (pol. *Stawiam*) nawiązuje do Psalmu [16,8](#): *Stawiam sobie zawsze Pana przed oczu*.

1.5 Pismo nadaje Jezusowi tytuły Boga

1. Bóg Mocny, Odwieczny Ojciec

Księga Izajasza bywa nazywana niekiedy „piątą Ewangelią” ze względu na liczbę proroctw traktujących o Jezusie. W jednym z nich czytamy:

*Albowiem Dziecię nam się narodziło, Syn został nam dany, na Jego barkach spoczęła władza. Nazwano Go imieniem: Przedziwny Doradca, **Bóg Mocny, Odwieczny Ojciec**, Księżę Pokoju (Iz 9,5).*

2. Pierwszy i Ostatni

O Jezusie:

³ W razie gdyby ktoś miał wątpliwości, czy Bóg zrobił to osobiście, warto zajrzeć do Księgi Jeremiasza: *Ach, Panie Boże, oto stworzyłeś niebo i ziemię wielką swoją mocą i wyciągniętym ramieniem. Nie ma nic niemożliwego dla Ciebie (Jr 32,17).*

*Kiedy Go ujrzałem, do stóp Jego padłem jak martwy, a On położył na mnie prawą rękę, mówiąc: Przystań się lękać! Ja jestem **Pierwszy i Ostatni** (...) (Ap 1,17).*

O Jahwe:

Tak mówi Pan, Król Izraela, Odkupiciel jego, Pan Zastępów: **Ja jestem pierwszy i Ja ostatni; i nie ma poza Mną boga** (Iz 44,6).

3. Zbawca

W Starym Testamencie czytamy:

Jam to, Ja jestem Jahwe i poza mną nie ma wybawcy (Iz 43,11 bp).

*Właśnie o to trudzimy się i walczymy, ponieważ złożyliśmy nadzieję w **Bogu żywym, który jest Zbawcą** wszystkich ludzi, zwłaszcza wierzących* (1 Tm 4,10).

Proszę porównać z tekstami mówiącymi o Jezusie:

(...) dziś bowiem w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan (Łk 2,11).

Wiermy już nie dzięki twemu opowiadaniu, usłyszeliśmy bowiem na własne uszy i wiemy, że On prawdziwie jest Zbawicielem świata (J 4,42b).

4. Alfa i Omega

„Alfa i Omega” to tytuł Boży:

Ja jestem Alfa i Omega, mówi Pan Bóg, Który jest, Który był i Który przychodzi, Wszechmogący (Ap 1,8)⁴.

Ta sama księga odnosi go jednak także do Chrystusa:

*Ja jestem **Alfa i Omega**, Pierwszy i Ostatni, Początek i Koniec.*

*Błogosławieni, którzy płuczą swe szaty, aby władza nad drzewem życia do nich należała i aby bramami wchodzili do Miasta. (...) **Ja, Jezus**, posłałem mojego anioła, by wam zaświadczyć o tym, co dotyczy Kościołów. Ja jestem **Odrośl i Potomstwo Dawida, Gwiazda świecąca, poranna** (Ap 22,13-16).*

5. Pan

Porównajmy wersety odnoszące się do Jahwe:

***Ja jestem Pan, i nie ma innego. Poza Mną nie ma boga.** Przypaszę ci broń, chociaż Mnie nie znależ, aby wiadano od wschodu słońca aż do zachodu, że poza Mną nie ma nic. Ja jestem Pan i nikt poza Mną* (Iz 45,5-6).

*Jezus odpowiedział: Pierwsze jest: **Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg nasz jest jedynym Panem*** (Mk 12,29)

z wersetami odnoszącymi się do Chrystusa:

*Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że **Jezus jest Panem**, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie* (Rz 10,9).

*Nikt też nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: **Panem jest Jezus*** (Kor 12,3b).

6. Świadek wierny i prawdziwy

W Apokalipsie czytamy:

*Aniołowi Kościoła w Laodycei napisz: **To mówi Amen, Świadek wierny i prawdomówny, Początek stworzenia Bożego*** (Ap 3,14).

Jest to odniesienie do Księgi Jeremiasza 42,5, gdzie jednak to Bóg Jahwe obdarzony jest tym tytułem:

*Oni zaś rzekli do Jeremiasza: **Bóg nam świadkiem wiernym i prawdomównym, że postąpimy we wszystkim według tego, co Pan, twój Bóg, objawi dla nas.***

1.6 Pismo przypisuje Jezusowi cechy Boga

a. Odwieczność

⁴ Patrz też: Ap 21,6.

Dwa przykłady:

- W Ewangelii wg św. Mateusza 2,1-6 król Herod pyta arcykapłanów i uczonych w Piśmie, gdzie narodzić ma się Mesjasz. Zapytani odpowiadają, że w Betlejem, na potwierdzenie odwołując się do Księgi Micheasza 5,2. Zajrzyjmy więc do tego tekstu:
A ty, Betlejem Efrata, najmniejsze jesteś wśród plemion judzkich! Z ciebie wyjdzie dla mnie Ten, który będzie władał w Izraelu, a pochodzenie Jego od początku, od dni wieczności. (...) Powstanie On i paść będzie mocą Pańską, w majestacie imienia Pana, Boga swego. Osiądną wtedy, bo odtąd rozciągnie swą potęgę aż po krańce ziemi (Mi 5,2.4).
- W Drugim Liście do Tymoteusza św. Paweł przypisuje Jezusowi atrybut wieczności:
On nas wybawił i wezwał świętym powołaniem nie na podstawie naszych czynów, lecz stosownie do własnego postanowienia i łaski, która nam dana została w Chrystusie Jezusie przed wiecznymi czasami (2 Tm 1,9).

b. Wszchemoc

- *Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi (Mt 28,18).*
- *Ja jestem Alfa i Omega, mówi Pan Bóg, Który jest, Który był i Który przychodzi, Wszchemogący (Ap 1,8)⁵.*

c. Wszchwiedza

- *Chcę bowiem, abyście wiedzieli, jak wielki bój toczę za was i za tych, którzy są w Laodycei, i za tych wszystkich, którzy osobiście mnie nie poznali, aby pocieszone były ich serca, a oni połączeni w miłości zdążali do wszelkiego bogactwa pełnego zrozumienia, do poznania tajemnicy Bożej, to jest **Chrystusa, w którym są ukryte wszystkie skarby mądrości i poznania** (Kol 2,1-3).*
- *Powiedział mu po raz trzeci: Szymonie, synu Jana, czy kochasz Mnie? Zasmucił się Piotr, że mu po raz trzeci powiedział: Czy kochasz Mnie? I rzekł do Niego: **Panie, Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię kocham. Rzekł do niego Jezus: Paś owce moje** (J 21,17).*

1.7 Zarzuty i wątpliwości

ZARZUT

Jak pogodzić wersety zrównujące i utożsamiające Jezusa z Bogiem z fragmentem z Jana: *Gdybyście Mnie miłowali, rozradowalibyście się, że idę do Ojca, bo Ojciec większy jest ode Mnie (J 14,28b)?*

Na to pytanie Nowy Testament udziela wyczerpującej odpowiedzi – od poczęcia do śmierci na krzyżu Jezus pozostawał w stanie dobrowolnego uniżenia⁶:

*To dążenie niech was ożywia; ono też było w Chrystusie Jezusie. On to, istniejąc w postaci Bożej, nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz **ogolocił samego siebie**, przyjmawszy postać sługi, stając się **podobnym do ludzi**. A w **zewnętrznej postaci** uznany za człowieka, **uniżył samego siebie, stając się posłusznym aż do śmierci** – i to śmierci krzyżowej (Flp 2,5-8).*

*Ale już teraz widzimy, że Jezus, który **przez krótki czas był niższym od aniołów**, został obdarzony chwałą i czcią z powodu wszystkiego, co wycierpiał aż do śmierci, i że – dzięki łaskawości Boga względem nas – **zechciał umrzeć dla naszego zbawienia** (Hbr 2,9).*

Jednoznacznie pisze o tym, jak należy rozumieć ten fragment, jeden z najwcześniejszych pisarzy chrześcijańskich, męczennik i święty Ignacy Antiocheński (umarł w 107 roku, podania mówią, że jako dziecko był wśród dzieci przyjętych przez Jezusa w scenie opisanej w Łk 18,16):

⁵ O tym, że werset ten odnosi się do Jezusa, pisałem już powyżej przy omawianiu tytułu „Alfa i Omega”.

⁶ Polecam artykuł Grzegorza Żebrowskiego *Ojciec większy niż Syn?* <http://zebrowski.apologetyka.info/trojca-swieta/czy-jezus-jest-mniejszy-niz-ojci/ojciec-wiekszy-niz-syn-omowienie-wersetu-j-1428,47.htm> (dostęp 03.03.2017).

*starajcie się więc utwierdzić w nauce Pana i Apostołów (...) w Synu, Ojcu i Duchu na początku i na końcu. (...) Bądźcie poddani biskupom i sobie wzajemnie jak Jezus Chrystus według ciała był poddany Ojcu, Apostołowie zaś Chrystusowi, Ojcu i Duchowi, aby jedność była zarazem cielesna i duchowa*⁷.

Podobnie Orygenes, w dziele polemicznym *Przeciw Celsusowi*, pisze:

„(...) pewne słowa wypowiedział Jezus jako „Pierworodny wszelkiego stworzenia”, na przykład: „Ja jestem drogą, prawdą i życiem” i tym podobne, inne zaś jako istota cielesna, uchwytana dla zmysłów, na przykład: „Teraz zaś staracie się zabić mnie, człowieka, który wam mówił prawdę usłyszaną u Boga”

Jezus miał (a właściwie – ma do dziś) dwie, nierozłączne ale i nie "zmieszane" natury - boską i ludzką (jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem). Ciało Jezusa "należy" do natury ludzkiej i - jako takie - zostało wskrzeszone (niezbyt poprawnie, za to zwięźle można powiedzieć że Jezus-Człowiek został wskrzeszony, zaś ten sam Jezus jako Bóg uczestniczył we wskrzeszaniu)⁸.

Warto przy okazji powiedzieć, dlaczego dla wyrażenia zależności Boga Ojca i Jezusa Chrystusa wybrano – spośród wszystkich wyrażen antropomorficznych – właśnie relację Ojciec-Syn.

Dla człowieka Zachodu żyjącego w XXI wieku jest to trochę nieczytelne – ojciec i syn w naszych czasach są owszem, bliską rodziną, ale w stosunku do tego, czym była ta relacja dla Żydów w czasach Chrystusa to zupełnie nieporównywalna sprawa. Syn (zwłaszcza pierworodny) był po prostu jednoznaczny z ojcem. Przejmował pozycję społeczną, miejsce we wspólnocie wiary, ewentualne urzędy, nawet zawód ojca. Zobowiązanie syna było zobowiązaniem ojca i odwrotnie. Co powiedział syn – to tak jakby powiedział ojciec.

Do dziś w niektórych krajach Wschodu jest tak, że jeśli ojciec zostaje skazany na karę chłosty i wykonanie tej kary jest niemożliwe (np. ze względów zdrowotnych) – wychłostany zostaje syn. I odwrotnie. I nikt się temu nie dziwi, bo w ogólnej świadomości ojciec to syn, a syn to ojciec, mimo że są to dwie różne osoby, to czyny ojca są czynami syna i odwrotnie.

Obraz relacji pomiędzy Pierwszą i Drugą Osobą Trójcy Świętej jako „Ojca i Syna” jest genialnym przedstawieniem, które oddaje zarówno rolę Ojca jako źródła (a nawet poddania Syna Ojcu), jak i fakt absolutnej równości⁹ co do godności i jednakowości co do natury.

Pięknie oddaje te prawdy wyznanie wiary:

***Bóg z Boga,
Światłość ze Światłości,
Bóg Prawdziwy z Boga Prawdziwego.
Zrodzony, a nie stworzony,
współistotny Ojcu,
a przez Niego wszystko się stało.***

⁷ List do Kościoła w Magnezji.

⁸ Takie rozumienie usuwa pozorną sprzeczność pomiędzy tekstami, w których Jezus twierdzi, iż czegoś nie wie (np. "Lecz o dniu owym lub godzinie nikt nie wie, ani aniołowie w niebie, ani Syn, tylko Ojciec."/Mk 13,32/) a biblijnymi twierdzeniami o Jego wszechwiedzy (Kol 2,3; J 21,17)

⁹ W Ewangelii wg św. Jana czytamy: *Dlatego więc Żydzi tym bardziej usiłowali Go zabić, bo nie tylko nie zachowywał szabatu, ale nadto Boga nazywał swoim Ojcem, czyniąc się równym Bogu* (J 5,18). Jak widać, dla współczesnych Jezusowi było zupełnie jasne, iż Syn Boży jest równy Bogu Ojcu.